ΗΡΥ 101- Ψηφιακοί Υπολογιστές

Αρχιτεκτονική Συνόλου Εντολών ΜΙΡS

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΤΟΣ

Μοντέλο Προγραμματισμού MIPS

- Οι λέξεις (words) έχουν πλάτος 32 bits
- Υπάρχει ένα αρχείο καταχωρητών με 32 καταχωρητές
- Ο κάθε καταχωρητής έχει πλάτος 32 bits (μία λέξη)
- Υπάρχουν δύο ονοματολογίες για τους 32 καταχωρητές:
 - \$0 \$31 (το σύμβολο «\$» + το νούμερο του καταχωρητή)
 - Με συμβολικά ονόματα: \$zero, \$at, \$t0, ... \$sp, \$ra
 - Προς το παρόν χρησιμοποιούμε την πρώτη ονοματολογία (\$0 \$31). Αργότερα θα δούμε την λογική και την χρήση της δεύτερης ονοματολογίας
- Ο καταχωρητής \$0 έχει **πάντα** την τιμή 0 (μηδέν)
- Ο μετρητής προγράμματος (Program Counter => PC) είναι ένας ειδικός καταχωρητής ο οποίος έχει 32 bits

Μοντέλο Προγραμματισμού MIPS #2

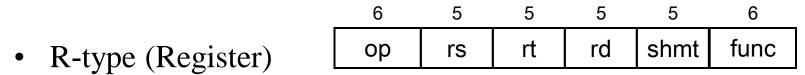
- Η πρόσβαση στη μνήμη γίνεται αποκλειστικά με εντολές load (φόρτωσης) και store (αποθήκευσης), από και πρός την μνήμη και καταχωρητές
- Η μνήμη είναι οργανωμένη σε λέξεις (των 32 bits).
- Οι διευθύνσεις μνήμης είναι διευθύνσεις byte (8 bits). Η πρώτη λέξη έχει διεύθυνση 0, η δεύτερη έχει διεύθυνση 4, κ.λ.π.
- Όλες οι αριθμητικές και λογικές πράξεις αποθηκεύουν το αποτέλεσμά τους σε καταχωρητή
- Με μόνη εξαίρεση την ανάγνωση και την εγγραφή στην μνήμη, καμμία εντολή δεν αναφέρεται στην μνήμη

Μοντέλο Προγραμματισμού MIPS #3

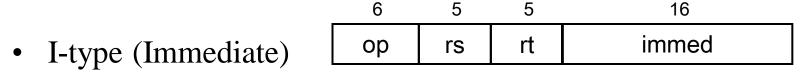
- Η εκτέλεση των εντολών γίνεται στην σειρά, από μικρότερες διευθύνσεις προς μεγαλύτερες, εκτός εάν η ροή του προγράμματος αλλάξει λόγω εντολής ελέγχου ροής (branch, ή jump)
- Ο καταχωρητής PC δείχνει στο σημείο στο οποίο βρίσκεται η εκτέλεση του προγράμματος.
- Οι εντολές έχουν πλάτος 32 bits (1 λέξη), και οι διευθύνσεις στις οποίες βρίσκονται είναι διευθύνσεις λέξεων (δηλαδή είναι πολλαπλάσια του 4)
- Στον ορισμό των όλων των εντολών εκτός των εντολών ελέγχου ροής, υπονοείται και η αύξηση του PC κατά 4 ώστε η εκτέλεση να προχωρήσει στην επόμενη εντολή

MIPS Instruction Formats

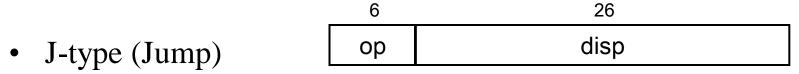
Υπάρχουν 3 format εντολών στην αρχιτεκτονική συνόλου εντολών του MIPS:

Χρησιμοποιείται από εντολές που χρησιμοποιούν μόνο καταχωρητές (1 προορισμού και 2 πηγής).

- Χρησιμοποιείται από εντολές που χρησιμοποιούν καταχωρητές και σταθερή (16 bit).

- Χρησιμοποιείται από εντολές ελέγχου ροής jump.

Πεδία των εντολών

- op 6 bits κύριος κωδικός εντολής
- rt 5 bits No καταχωρητή πηγής 2/προορισμού
- rs 5 bits No καταχωρητή πηγής 1
- rd 5 bits N° καταχωρητή προορισμού
- shmt
 5 bits No bits για ολίσθηση
- func 6 bits πράξη για εντολές R-type
- immed 16 bits σταθερές για εντολές I-type
- disp 26 bits σταθερές για εντολές J-type

R-type: add, sub

- add rd, rs, rt Πρόσθεση καταχωρητών
 - Σύνταξη: add \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = RF[rs] + RF[rt]
 - Εαν υπάρχει υπερχείληση, δημιουργία διακοπής/εξαίρεσης
- sub rd, rs, rt Αφαίρεση καταχωρητών
 - Σύνταξη: sub \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = RF[rs] RF[rt]
 - Εαν υπάρχει υπερχείληση, δημιουργία διακοπής/εξαίρεσης

I-type: addi, subi

- addi rt, rs, Immed₁₆ Πρόσθεση καταχωρητή-σταθερής
 - Σύνταξη: addi \$1, \$2, 100
 - Functionality
 - $RF[rt] = RF[rs] + SignExtend_{32}(Immed_{16})$
 - Εαν υπάρχει υπερχείληση, δημιουργία διακοπής/εξαίρεσης
- Παρατήρηση: δεν υπάρχει εντολή subi. Η αφαίρεση σταθερής γίνεται με την πρόσθεση του (-Σταθερή) χρησιμοποιόντας την εντολή addi

R-type: or, and

- Bitwise λογικές πράξεις: η πράξεις (and, or, xor, κ.λ.π.) γίνονται στα bits των καταχωρητών της ίδιας θέσης, ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα bits.
- or rd, rs, rt Λογική διάζευξη καταχωρητών
 - Σύνταξη: or \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = RF[rs] | RF[rt]
- and rd, rs, rt Λογική σύζευξη καταχωρητών
 - Σύνταξη: and \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = RF[rs] & RF[rt]

I-type: ori, andi

- ori rt, rs, Immed₁₆ Λογική διάζευξη καταχωρητή-σταθερής
 - Σύνταξη: ori \$1, \$2, 100
 - Functionality
 - $RF[rt] = RF[rs] \mid ZeroExtend_{32}(Immed_{16})$
- andi rt, rs, Immed₁₆ Λογική σύζευξη καταχωρητή-σταθερής
 - Σύνταξη: subi \$1, \$2, 100
 - Functionality
 - $RF[rt] = RF[rs] \& ZeroExtend_{32}(Immed_{16})$

R-type: xor, nor

- xor rd, rs, rt Λογική πράξη XOR καταχωρητών
 - Σύνταξη: xor \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - $RF[rd] = RF[rs] \land RF[rt]$
- nor rd, rs, rt Λογική πράξη NOR καταχωρητών
 - Σύνταξη: and \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = ! (RF[rs] | RF[rt])

I-type: xori

- xori rt, rs, Immed₁₆ Λογική πράξη XOR καταχωρητή-σταθερής
 - Σύνταξη: xori \$1, \$2, 100
 - Functionality
 - $RF[rt] = RF[rs] \land ZeroExtend_{32}(Immed_{16})$

R-type: addu, subu (unsigned)

- addu rd , rs, rt Πρόσθεση μη-προσημασμένων καταχωρητών
 - Σύνταξη: addu \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = RF[rs] + RF[rt]
 - Η addu δεν ελέγχει για υπερχείληση και δεν δημιουργεί διακοπές/εξαιρέσεις
- subu rd, rs, rt Αφαίρεση μη-προσημασμένων καταχωρητών
 - Σύνταξη: subu \$1, \$2, \$3
 - Functionality
 - RF[rd] = RF[rs] RF[rt]
 - Η subu δεν ελέγχει για υπερχείληση και δεν δημιουργεί διακοπές/εξαιρέσεις

I-type: addui, subui

- addiu rt, rs, Immed₁₆ Πρόσθεση καταχωρητή-σταθερής
 - Σύνταξη: addiu \$1, \$2, 100
 - Functionality
 - $RF[rt] = RF[rs] + SignExtend_{32}(Immed_{16})$!! Nat, SignExtend
 - Η διαφορά από την addi είναι ότι η addiu δεν προκαλεί υπερχείληση, και δεν δημιουργία ποτέ διακοπή/εξαίρεση
- subiu rt, rs, Immed₁₆ Αφαίρεση καταχωρητή-σταθερής
 - Σύνταξη: subiu \$1, \$2, 100
 - Functionality
 - RF[rt] = RF[rs] $SignExtend_{32}(Immed_{16})$!! Nat, SignExtend
 - Η διαφορά από την addi είναι ότι η addiu δεν προκαλεί υπερχείληση, και δεν δημιουργία ποτέ διακοπή/εξαίρεση

R-type: sll (shift left logical)

- sll rd, rt, shamt Ολίσθηση καταχωρητή προς αριστερά
 - Σύνταξη : sll \$1, \$2, 5
 - Functionality
 RF[rd] = LowOrderZeroFill₃₂(RF[rt] << shamt) *** Check rs rt</p>
 - Παράδειγμα:

00110001110101010101010101010101 << 5 =>

00110 00111010101010101010101010100000

Τα 5 περισσότερο σημαντικά bits χάνονται, και τα 5 λιγότερο σημαντικά bits γεμίζουν με μηδενικά.

Παρατήρηση: η ολίσθηση προς τα αριστερά κατά Ν θέσεις είναι ισοδύναμη με πολλαπλασιασμό επί 2^N χωρίς έλεγχο υπερχείλησης

R-type:sllv (shift left logical variable)

- sllv rd, rt, rs Ολίσθηση καταχωρητή προς αριστερά μεταβλητών θέσεων (shift left logical variable)
 - Σύνταξη : sllv \$1, \$2, \$3
 - Functionality:

(Ίδιο με την sll αλλά ο αριθμός των θέσεων της ολίσθησης δίνεται σε καταχωρητή)

 $RF[rd] = LowOrderZeroFill_{32}(RF[rt] << RF[rs])$

R-type: srl (shift right logical)

- srl rd, rt, shamt Ολίσθηση καταχωρητή προς δεξιά
 - Σύνταξη : srl \$1, \$2, 5
 - Functionality
 RF[rd] = ZeroFill₃₂(RF[rt] >> shamt)
 - Παράδειγμα:

```
00110001110101010101010101010101 >> 5
0000000110001110101010101010101000 10101
```

Τα 5 λιγότερο σημαντικά bits χάνονται, και τα 5 περισσότερο σημαντικά bits γεμίζουν με αντίγραφο του περισσότερο σημαντικού bit.

```
10110001110101010101010100010101 >> 5
00000101100011101010101010101000 10101
```

Τα 5 λιγότερο σημαντικά bits χάνονται, και τα 5 περισσότερο σημαντικά bits γεμίζουν με αντίγραφο του περισσότερο σημαντικού bit.

R-type: sra (shift right arithmetic)

- srl rd, rt, shamt Δεξιά ολίσθηση καταχωρητή με πρόσημο
 - Σύνταξη : srl \$1, \$2, 5
 - Functionality $RF[rd] = SignExtend_{32}(RF[rt] >> shamt)$
 - Παρατήρηση: η ολίσθηση προς τα δεξιά κατά N θέσεις είναι σχεδόν ισοδύναμη με διαίρεση δια του 2^N
 - Παράδειγμα:

Τα 5 λιγότερο σημαντικά bits χάνονται, και τα 5 περισσότερο σημαντικά bits γεμίζουν με αντίγραφο του περισσότερο σημαντικού bit.

```
10110001110101010101010101010101 >> 5 => 
1111110110001110101010101010101000 10101
```

Τα 5 λιγότερο σημαντικά bits χάνονται, και τα 5 περισσότερο σημαντικά bits γεμίζουν με αντίγραφο του περισσότερο σημαντικού bit

R-type: srlv, srav (shift right log/arithmetic variable)

- srlv rd, rt, rs Δεξιά ολίσθηση καταχωρητή μεταβλητών μεταβλητών θέσεων (shift right logical variable)
 - Σύνταξη : srlv \$1, \$2, \$3
 - Functionality: (ίδιο με την srl αλλά ο αριθμός των θέσεων της ολίσθησης δίνεται σε καταχωρητή)

 $RF[rd] = ZeroFill_{32}(RF[rt] >> RF[rs])$

- srav rd, rt, rs Δεξιά ολίσθηση καταχωρητή μεταβλητών θέσεων με πρόσημο (shift right arithmetic variable)
 - Σύνταξη: srav \$1, \$2, \$3
 - Functionality: (ίδιο με την sra αλλά ο αριθμός των θέσεων της ολίσθησης δίνεται σε καταχωρητή)

 $RF[rd] = SignExtend_{32}(RF[rt] >> RF[rs])$

I-type: lui (load upper immediate)

- lui rt, Immed₁₆ Φόρτωση σταθερής σε άνω 16 bits καταχωρητή
 - Σύνταξη: lui \$1, 0x100
 - Functionality
 - RF[rt] = LowOrderZeroFill₃₂(Immed₁₆ << 16)
 - Παράδειγμα:

```
lui $1, 0x100
=> $1 = 0x01000000 ή ισοδύναμα σε δυαδικό:
0000 0100 0000 0000 0000 0000 0000
```

R-type: slt, sltu (set less-than)

- slt rd, rt, rs σύγκριση ανισότητας καταχωρητών με πρόσημο
 - Σύνταξη : slt \$1, \$2, \$3
 - Functionality

```
/* σύγκριση ME πρόσημο */
if (RF[rt] <= RF[rs]) RF[rd] = 1
else RF[rd] = 0
```

- sltu rd, rt, rs σύγκριση ανισότητας καταχωρητών χωρίς πρόσημο
 - Σύνταξη: sltu \$1, \$2, \$3
 - Functionality

```
/* σύγκριση ΧΩΡΊΣ πρόσημο */
if (RF[rt] <= RF[rs]) RF[rd] = 1
else RF[rd] = 0
```

I-type: slti, sltui (set less-than immediate)

- slti rd, rt, Immed₁₆ σύγκριση ανισότητας καταχωρητή-σταθερής με πρόσημο
 - Σύνταξη : slti \$1, \$2, 100
 - Functionality

```
/* σύγκριση προσημασμένων αριθμών */ if (RF[rt] \le SignExtend_{32}(Immed_{16})) RF[rd] = 1 RF[rd] = 0
```

- sltui rd, rt, Immed₁₆ σύγκριση ανισότητας καταχωρητή-σταθερής χωρίς πρόσημο
 - Σύνταξη: sltui \$1, \$2, \$3
 - Functionality

```
/* σύγκριση χωρίς πρόσημο */ if (RF[rt] \le SignExtend_{32}(Immed_{16})) RF[rd] = 1 else RF[rd] = 0
```

I-type: lw (load word)

• lw rd, Immed₁₆(rt) ανάγνωση λέξης από την μνήμη - Σύνταξη : lw \$1, 100(\$2) - Functionality MemAddr = RF[rt] + SignExtend₃₂(Immed₁₆) if (IsValidWordAddress(MemAddr)) RF[rd] = ReadMemoryWord(MemAddr) else SignalIllegalAddressException()

I-type: sw (store word)

sw rd, Immed₁₆(rt) εγγραφή λέξης από την μνήμη
 Σύνταξη: sw \$1, 100(\$2)
 Functionality
 MemAddr = RF[rt] + SignExtend₃₂(Immed₁₆)
 if (IsValidWordAddress(MemAddr))
 WriteMemoryWord(MemAddr, RF[rd])
 else
 SignalIllegalAddressException()

I-type: lb, lbu, sb (load/store byte)

```
• lb rd, Immed<sub>16</sub>(rt)
                                    Ανάγνωση byte από την μνήμη
    - Σύνταξη : lb $1, 100($2)

    Functionality

         MemAddr = RF[rt] + SignExtend_{32}(Immed_{16})
         if (IsValidByteAddress(MemAddr))
           RF[rd] = SignExtend_{32}(ReadMemoryByte(MemAddr))
         else
           SignalIllegalAddressException()
   lbu (load byte unsigned) όπως η lb, χωρίς επέκταση προσήμου
   sw rd, Immed<sub>16</sub>(rt)
                                    Εγγραφή λέξης από την μνήμη
    - Σύνταξη : sw $1, 100($2)

    Functionality

         MemAddr = RF[rt] + SignExtend_{32}(Immed_{16})
         if (IsValidByteAddress(MemAddr))
           WriteMemoryByte(MemAddr, LeastSignificant8Bits(RF[rd]))
         else
           SignalIllegalAddressException()
```

I-type: beq (branch equal)

- beq rd, rt, Offset₁₆ Διακλάδωση εάν οι καταχωρητές είναι ίσοι
 - Σύνταξη : beq \$1, \$2, 100
 - Παρατήρηση: η 16-bit σταθερή που εμφανίζεται ώς «offset» αναφέρεται στον αριθμό των εντολών που θα υπερπηδηθούν εάν η διακλάδωση είναι επιτυχής. Το offset μπορεί να είναι αρνητικό, οπότε έχουμε διακλάδωση προς τα πίσω.
 - Functionality

```
nextPC = PC + SignExtend<sub>32</sub>(Offset<sub>16</sub> << 2)
if ((RF[rt] == RF[rd]) {
   PC = nextPC
} else /* condition is false, just execute next instruction: */
   PC = PC + 4</pre>
```

I-type:bne (branch not equal)

- bne rd, rt, Offset₁₆ Διακλάδωση εάν οι καταχωρητές δεν είναι ίσοι
 - Σύνταξη : bne \$1, \$2, 100
 - Παρατήρηση: η συμπεριφορά της bne είναι ίδια με αυτή της beq, με μόνη διαφορά την συνθήκη που ελέγχεται (ανισότητα αντί για ισότητα)
 - Το «offset» είναι ο αριθμός (+/-) των εντολών που θα υπερπηδηθούν εάν η διακλάδωση είναι επιτυχής.
 - Functionality

```
nextPC = PC + SignExtend<sub>32</sub>(Offset<sub>16</sub> << 2)
if ((RF[rt] != RF[rd]) {
   PC = nextPC
} else /* condition is false, just execute next instruction: */
   PC = PC + 4</pre>
```

I-type: bgez (branch greater than or equal to zero)

- bgez rs, Offset₁₆ Διακλάδωση εάν ο καταχωρητής είναι μεγαλύτερος ή ίσος με το μηδέν
 - Σύνταξη : bgez \$1, 100
 - Παρατήρηση: η συμπεριφορά της bne είναι ίδια με αυτή της beq, με μόνη διαφορά την συνθήκη που ελέγχεται
 - Το «offset» είναι ο αριθμός (+/-) των εντολών που θα υπερπηδηθούν εάν η διακλάδωση είναι επιτυχής.
 - Functionality

```
nextPC = PC + SignExtend<sub>32</sub>(Offset<sub>16</sub> << 2)
if ((RF[rs] >= 0) {
   PC = nextPC
} else /* condition is false, just execute next instruction: */
   PC = PC + 4
```

I-type:bgtz (branch greater than zero)

- bgtz rs, Offset₁₆ Διακλάδωση εάν ο καταχωρητής είναι μεγαλύτερος από το μηδέν
 - Σύνταξη : bgtz \$1, 100
 - Παρατήρηση: η συμπεριφορά της bne είναι ίδια με αυτή της beq, με μόνη διαφορά την συνθήκη που ελέγχεται
 - Το «offset» είναι ο αριθμός (+/-) των εντολών που θα υπερπηδηθούν εάν η διακλάδωση είναι επιτυχής.
 - Functionality

```
nextPC = PC + SignExtend<sub>32</sub>(Offset<sub>16</sub> << 2)
if ((RF[rs] > 0) {
   PC = nextPC
} else /* condition is false, just execute next instruction: */
   PC = PC + 4
```

I-type: blez (branch less than or equal to zero)

- blez rs, Offset₁₆ Διακλάδωση εάν ο καταχωρητής είναι μικρότερος ή ίσος με το μηδέν
 - Σύνταξη : blez \$1, 100
 - Παρατήρηση: η συμπεριφορά της blez είναι ίδια με αυτή της bgez, με μόνη διαφορά την συνθήκη που ελέγχεται
 - Το «offset» είναι ο αριθμός (+/-) των εντολών που θα υπερπηδηθούν εάν η διακλάδωση είναι επιτυχής.
 - Functionality

```
nextPC = PC + SignExtend<sub>32</sub>(Offset<sub>16</sub> << 2)
if ((RF[rs] <= 0) {
   PC = nextPC
} else /* condition is false, just execute next instruction: */
   PC = PC + 4</pre>
```

I-type: bltz (branch less than zero)

- bltz rs, Offset₁₆ Διακλάδωση εάν ο καταχωρητής είναι μικρότερος ή ίσος με το μηδέν
 - Σύνταξη : bltz \$1, 100
 - Παρατήρηση: η συμπεριφορά της bltz είναι ίδια με αυτή της bgtz, με μόνη διαφορά την συνθήκη που ελέγχεται
 - Το «offset» είναι ο αριθμός (+/-) των εντολών που θα υπερπηδηθούν εάν η διακλάδωση είναι επιτυχής.
 - Functionality

```
nextPC = PC + SignExtend<sub>32</sub>(Offset<sub>16</sub> << 2)
if ((RF[rs] < 0) {
   PC = nextPC
} else /* condition is false, just execute next instruction: */
   PC = PC + 4</pre>
```

J-type: j (jump)

• j disp₂₆

Διακλάδωση (χωρίς συνθήκη)

- Σύνταξη: j 100
- Το «disp» είναι η διεύθυνση της εντολής προορισμού.
- Functionality $PC = PC_{31-28} \parallel (disp_{16} << 2)$
- Παρατήρηση: ο τελεστής || στην παραπάνω γραμμή είναι το «bit concatenation». Η εντολή J συνθέτει την διεύθυνση προορισμού ολισθαίνοντας κατά δύο θέσεις (δηλ. πολλαπλασιάζοντας επί 4) το displacement, και γεμίζει τα 4 περισσότερο σημαντικά bits της διεύθυνσης με τα αντίστοιχα bits του PC.

J-type: jr (jump register)

• jr rs

Διακλάδωση (χωρίς συνθήκη)

- Σύνταξη : jr \$12
- Η διεύθυνση προορισμού δίνεται από τα περιεχόμενα του καταχωρητή rs.
- Functionality
 if (IsValidWordAddress(RF[rs]))
 PC = RF[rs]
 else
 SignalIllegalAddressException()

J-type: jal (jump and link)

- jal disp₂₆ Διακλάδωση με αποθήκευση διεύθυνσης επιστροφής (κλήση υπορουτίνας)
 - Σύνταξη: jal 10000
 - Το «disp» είναι η διεύθυνση της εντολής προορισμού (πρώτη εντολή υπορουτίνας).
 - Functionality $RF[31] = \Delta \iota \varepsilon \dot{\nu} \theta \nu \nu \sigma \eta E \pi \dot{\nu} \mu \varepsilon \nu \eta \varsigma E \nu \tau o \lambda \dot{\eta} \varsigma (\mu \varepsilon \tau \dot{\alpha} \tau o jal, \delta \eta \lambda. PC + 4)$ $PC = PC_{31-28} \parallel (\text{disp}_{16} << 2)$
 - Παρατήρηση: ο τελεστής || στην παραπάνω γραμμή είναι το «bit concatenation». Η εντολή jal πρώτα αποθηκεύει την διεύθυνση της επόμενης εντολής στον καταχωρητή 31 (return address, \$ra), και μετά διακλαδίζεται στην διεύθυνση που ορίζει το dispacement, με τον ίδιο τρόπο οπώς και η j

J-type: jalr (jump and link register)

- jalr rs Διακλάδωση μέσω καταχωρητή με αποθήκευση διεύθυνσης επιστροφής (κλήση υπορουτίνας)
 - Σύνταξη : jalr \$12
 - Η διεύθυνση της υπορουτίνας δίνεται από τα περιεχόμενα του καταχωρητή rs.
 - Functionality
 RF[31] = ΔιεύθυνσηΕπόμενηςΕντολής (μετά το jalr, δηλ. PC + 4)
 if (IsValidWordAddress(RF[rs]))
 PC = RF[rs]
 else
 SignalIllegalAddressException()